

Verksamhetsrapport

efter kvalitetsgranskning av utbildningen på
språkintröduktion i gymnasieskolan vid Male-
nagymnasiet, rektorsområde 2 i Sjöbo kommun

Innehåll

Inledning

Bakgrundsuppgifter om Malenagymnasiet, rektorsområde 2

Resultat

Syfte och frågeställningar

Metod och material

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av utbildningen på språkintruktionsprogrammet under våren och hösten 2016. Granskningen vid Malenagymnasiet, rektorsområde 2 i Sjöbo kommun ingår i detta projekt.

Malenagymnasiet, rektorsområde 2 besöktes den 20 – 22 september 2016. Ansvariga inspektörer har Thomas Nilsson och Ann Edvinsson varit. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av utbildningen på språkintruktionsprogrammet i gymnasieskolan genomförs i ytterligare 41 skolor. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en publikation. För de skolor som ingår i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Skolinspektionen har följt två elevers utbildning vid språkintruktionsprogrammet i denna granskning. Elevnamnen *Matin* och *Mashadi* i denna rapport är fiktiva och används endast för att underlätta läsningen.

Bakgrundsuppgifter om Malenagymnasiet, rektorsområde 2

Utbildningen vid skolan omfattar bygg- och anläggningsprogrammet, fordonsprogrammet, hantverksprogrammet, hotell- och turismprogrammet, naturbruksprogrammet och de fem intruktionsprogrammen. Vid skolan finns två rektorer, varav en rektor har ansvar för skolenheten som innefattar språkintruktionsprogrammet

Vid tidpunkten för skolbesöket finns det enligt uppgifter från rektorn totalt 210 elever på Malenagymnasiet, varav 35 elever studerar vid språkintruktionsprogrammet. Antalet elever vid språkintruktionsprogrammet har från läsårs

start 2013/14 fram till tillfället för skolbesöket ökat från 7 till som mest 48 elever läsåret 2015/16, då också den största ökningen skett.

Eleverna är fördelade i tre olika undervisningsgrupper, baserat på deras språknivå i svenska, med en ansvarig mentor för varje klass. Mentorn är också elevernas lärare i svenska som andraspråk.

Kommunerna i Skåne och västra Blekinge har ett samverkansavtal om fritt sök. Detta betyder att elever som är folkbokförda, i detta fallet Sjöbo kommun, i samverkansregionen kan söka och bli mottagna på lika villkor på samtliga gymnasieskolor inom samverkansregionen.

Resultat

1. Utformas utbildningen så att den är flexibel och anpassas efter elevernas skiftande förkunskaper och utbildningsbehov, med avseende på studietakt, omfattning och innehåll?

Frågeställningen fokuserar på i vilken grad huvudmannen, rektorn och skolpersonalen erbjuder eleverna en flexibel utbildning utifrån deras skiftande behov och förutsättningar. Det handlar om huvudmannens plan för utbildningen, kartläggning av elevernas kunskaper, den individuella studieplanen och hur den plan följs och omprövas. Forskning och identifierade framgångsfaktorer pekar på vikten av att riktlinjer finns för organisation och mottagande av nyanlända elever såväl som att en inledande bedömning genomförs av elevens kunskaper och erfarenhet. Framgångsfaktorer är också att utbildningen och undervisningen planeras och genomförs utifrån det bedömningen visar om elevens förutsättningar och behov samt att elevens utveckling mot utbildningens mål kontinuerligt utvärderas.¹

Flexibel utbildning

Huvudmannen har inför granskningen redovisat en plan för utbildningen vid språkintruktionsprogrammet. Av föreliggande plan framgår såväl syfte som längd och utbildningens innehåll. Det anges exempelvis att utbildningens längd är 1–3 år. Utbildningen ska enligt planen ha *"tyngdpunkt i grundskoleämnet svenska som andraspråk"*, vilket kan kombineras med tio andra namngivna grundskoleämnen samt gymnasiekurser. I planen anges också att utbildningen kan innefatta *"insatser som är gynnsamma för elevens utveckling, exempelvis prövning och praktik"*. Dessutom kan utbildningen kombineras med undervisning i

¹ Redovisning av plan för genomförande av insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända elever och vid behov elever med annat modersmål än svenska, Regeringsuppdrag 2015 (Dnr 2015:779), Skolverket

svenska för invandrare (sfi). Intervjuer med rektorn och lärare samt redovisade dokument visar att utbildningen bedrivs i en omfattning som motsvarar hel-tidsstudier.

I planen anges inte hur, när eller med vilka kompetenser kartläggning av elevernas förkunskaper och behov av utbildning ska genomföras. Vidare går det inte, med det antal (11) grundskoleämnen som erbjuds enligt planen, att uppnå behörighet till nationellt högskoleförberedande program. För sådan behörighet krävs godkända betyg i minst tolv ämnen.

Vid intervjutillfället med förvaltningschefen respektive rektorn framkommer att huvudmannens plan för utbildningen är i behov av revidering gällande uppgifter om exempelvis vilka grundskoleämnen eleven får möjlighet att studera samt utbildningens längd. Specialpedagogen uttrycker i sammanhanget att planen också behöver omfatta rutiner för överlämnande av elever mellan kommunens grundskolor och språkintruktionsprogrammet. Planen behöver därmed, enligt specialpedagogen också bli bättre känd hos kommunens rektorer i grundskolan.

Rektorn uppger att huvudmannens plan för utbildningen är styrande för utbildningen. Intervjuer med övrig skolpersonal visar att planen är känd, men inte i alla delar styrande för verksamheten.

Kartläggning

Enligt uppgifter från huvudman sker en inledande kartläggning av nyanlända elevers bakgrund och utbildningsbehov "*omedelbart då eleven skrivs in på utbildningen*". Detta bekräftas i intervjuer med såväl rektorn som övrig skolpersonal. Kartläggningen sker, enligt studie- och yrkesvägledaren och den på skolan så kallade *samordnaren*, under medverkan av dem båda och oftast också en tolk. Elevhälsans kompetenser utnyttjas, enligt rektorn och representanter för elevhälsan, inte vid det här kartläggningstillfället. Som verktyg i detta arbete används, enligt studie- och yrkesvägledaren, Skolverkets kartläggningsmaterial för bedömning av nyanlända elevers kunskaper steg 1. Beroende på vad kartläggningen visar placeras eleven i någon av de tre undervisningsgrupperna.

I intervjuer med skolpersonal berättas att elevens behov av utbildning därefter fortlöpande kartläggs som grund för den fortsatta undervisningen och elevens studier. Som en del i detta arbete används, enligt de intervjuade lärarna, tester i engelska, matematik och svenska, vilket bekräftas av eleverna *Matin* och *Mashadi*. Granskningen visar att såväl studie- och yrkesvägledaren som specialpedagogen är delaktiga i den fortlöpande kartläggningen av elevernas utbildningsbehov. Rektorn uppger vid intervjutillfället att "*kuratorn och skolsköterskan har haft för mycket att göra*", och att de därför inte deltar i detta arbete. Rektorn

uppger dock i samband med faktagranskning av rapporten att det inte handlar om tid. Kuratorn och skolsköterskan har som nyanställda på skolan ännu inte deltagit i just kartläggningsarbetet. I intervjuer med lärare och de båda eleverna *Matin* och *Mashadi* framkommer att det inte används tolk vid de fortlöpande kartläggningarna. I samband med faktagranskning av rapporten framhåller dock rektorn att tolk, vid behov, används i de fortlöpande kartläggningarna.

Det finns, enligt förvaltningschefen och rektorn, kända men inte dokumenterade rutiner för att kartlägga och överföra information mellan personalgrupper, om elevernas förkunskaper och utbildningsbehov. De intervjuade lärarna berättar dock att de, som grund för sin undervisning, ännu inte tagit del av resultat från skolans inledande kartläggning för *Matin* och *Mashadi*. Redovisade dokument visar att eleverna började sina studier vid Malenagymnasiet i november 2015, och att de inledande kartläggningarna gjorts i anslutning till detta. Lärarna berättar att det för de elever som kommer från kommunens grundskolor finns fungerande rutiner för överlämnande kartläggningsresultat.

Eleverna *Matin* och *Mashadi* berättar vid respektive intervjutillfälle hur kartläggningar gått till och lämnar uppgifter som bekräftar skolans rutiner för detta. Båda eleverna berättar exempelvis om att det har funnits tolk eller studiehandledare på modersmålet närvarande vid det första kartläggningstillfället och att de då lämnat uppgifter om exempelvis sin skolbakgrund.

Förkunskaper och behov

Intervjuer med skolpersonal visar att det är studie- och yrkesvägledaren som upprättar individuella studieplaner för eleverna vid språkin introduktionsprogrammet. Studieplanerna upprättas, enligt vägledaren och *samordnaren*, med utgångspunkt i den inledande kartläggningen och att grunden för placering i undervisningsgrupp är elevens kunskaper i svenska. Specialpedagogen uppger att han "är med i diskussionerna om vilken undervisningsgrupp och nivå eleven ska tillhöra".

De studieplaner som redovisats för *Matin* och *Mashadi* inför granskningen innehåller de ämnen eleven undervisas i, uppgifter om undervisningsgrupp [nivå] och "Tidsplan" för när kursen pågår. Det är dock enbart för kursen svenska som andraspråk sådan "Tidsplan" anges. I planerna anges också elevernas kort- och långsiktiga mål med utbildningen. Dessutom finns det i planerna "anteckningar och information kring studie- och yrkesvägledning". Här finns uppgifter om exempelvis elevernas tidigare skolgång och information om framtida utbildningsvägar.

Matin och *Mashadi* känner till sin studieplan, och uppger vid intervjutillfället att de ämnen de studerar huvudsakligen återfinns i planen. Elevintervjuerna visar

att de inte varit delaktiga i upprättande av planerna. *Matin* berättar att det är lärarna som bestämt vilka ämnen eller kurser han ska studera och *Mashadi* vet inte vem som bestämt vilka ämnen som ska ingå i hans studieplan. Redovisade scheman är identiska för de båda eleverna. Intervjuade lärare uppger att det är två "typiska scheman" för elever vid språkintruktionsprogrammet. Vid intervjun med studie- och yrkesvägledaren och samordnaren sägs att "alla läser samma ämnen. Vi har ju ett schema vi läser efter här, vi kan ju inte ha ett schema för varje elev".

Granskningen visar att tyngdpunkten i undervisningen för *Matin* och *Mashadi* ligger i det svenska språket. Lärarna uppger bland annat att "grunden i varje ämne är begreppen på svenska, så att eleverna kan fortsätta läsa [övriga] ämnen. Eleven kan ju vara duktig i matte på modersmål men det eleven behöver är ju begreppen på svenska för att ta sig vidare". Studie- och yrkesvägledaren uppger att "det är ju alltid en avvägning hur långt de kommit i svenskan", innan en elev kan påbörja sina studier i gymnasiekurser.

Det förekommer, enligt såväl rektorn som studie- och yrkesvägledaren och lärare, att elever vid språkintruktionsprogrammet prövar för, eller validerar tidigare, betyg. När det gäller eleverna *Matin* och *Mashadi* är det, enligt studie- och yrkesvägledaren och samordnaren, inte aktuellt med prövningar "eftersom det är undervisning i ämnet svenska som gäller för dem". Intervjuade lärare uppger att de båda eleverna "gått för få år i skolan för validering av betyg". Med hänvisning till redovisade dokument konstaterar Skolinspektionen i sammanhanget att *Matin* och *Mashadi* tidigare gått 9 respektive 8 år i skolan i sina respektive tidigare hemländer. Vägledaren uppger i sammanhanget att det vid Sjöbo kommuns grundskolor är möjligt för nyanlända elever att pröva för betyg i olika ämnen med tillgång till språkstöd. Sådant stöd finns, enligt vägledaren, dock inte vid Malenagymnasiet, "den här skolans primära uppgift är att lära språkintruktions eleverna svenska".

Studieplanen för *Matin* respektive *Mashadi* innehåller undervisning i modersmålet, vilket inte finns med i elevernas scheman. *Matin* berättar vid intervjutillfället att "vissa elever vill ha modersmålslärare för att de inte kan översätta vissa ord". Rektorn berättar att hon "tror inte riktigt på forskningen om att använda modersmålet i språkinlärning" samt att hon "inte tror på att hålla kvar vid modersmål utan istället fokusera på det nya språket". Rektorn uppger i samband med faktagranskning av rapporten att hennes avsikt vid intervjutillfället varit att beskriva att språkinlärning kan ske även med annat än modersmålet som utgångspunkt. I uppgifter från rektorn framkommer att skolan erbjuder studiehandledning på fem olika modersmål, däribland *Matins* och *Mashadis* modersmål. Inte någon av de båda intervjuade eleverna säger sig vara i behov av sådant stöd.

Intervjuer med lärare och de båda eleverna visar att skolan inte erbjuder läromedel på elevers modersmål eller starkaste skolspråk. Rektorn uppger i sammanhanget att hennes *"uppfattning är att endast om man står still eller har sämre [kunskaps]progression, då ska man ta till andra hjälpmedel"*.

Att utbildningen för eleverna vid språkin introduktionsprogrammet kan innehålla andra insatser som kan vara gynnsamma för elevens kunskapsutveckling, framkommer i såväl redovisade dokument som vid intervjutillfällena med skolpersonal. Exempel som anges är språkpraktik, studiebesök och skuggning vid nationellt program. Specialpedagogen uppger att båda de eleverna som följs i granskningen deltog i språkutvecklande insatser under sommarskolan 2016, vilket bekräftas av *Matin* och *Mashadi*.

Matin uppger att han som långsiktigt mål har att bli läkare. Studie- och yrkesvägledaren och *samordnaren* uppger vid intervjutillfället att *"vi kanske kan övertala Matin om att gå undersköterskeprogrammet", "men om han inte går med på det, ja då får vi se hur vi kan lösa det med tillgång till lärare i exempelvis kemi"*. *Mashadi* har som mål att bli byggingenjör [vilket kräver studier vid ett högskoleförberedande program]. *Samordnaren* uppger vid intervjutillfället att de *"pratade med honom om byggprogrammet"*. I sammanhanget kan nämnas att såväl nämndens ordförande, som förvaltningschefen och rektorn framhåller vikten av att varje elev ska få möjligheter att utbildas efter sina mål. I detta ingår möjligheter att bo i Sjöbo kommun och få möjligheter att studera högskoleförberedande utbildningar i annan kommun.

Uppföljning och utvärdering

Vid intervjutillfällena med rektorn och lärare uppges att uppföljning och utvärdering av elevens kunskapsutveckling och behov av utbildning sker kontinuerligt som en naturlig del av undervisningen och genom olika former av tester och prov. Lärarna har dessutom regelbundna träffar i arbetslag för att bland annat diskutera enskilda elevers kunskapsutveckling. Studie- och yrkesvägledare och specialpedagogen deltar regelbundet vid sådana träffar.

Rektorn berättar att det är hon, med underlag från lärarna i arbetslaget, som tar beslut om när en elev kan flyttas mellan de tre undervisningsgrupperna [nivå] respektive är klar att gå vidare i utbildningssystemet. Studie- och yrkesvägledaren och *samordnaren* berättar i sammanhanget att betyg inte sätts under läsårets gång, utan först vid läsårets slut, för att eleverna inte ska tappa motivation i sina studier. De intervjuade lärarna berättar att, oavsett ämne, det är elevernas språkutveckling i svenska som ligger till grund för bedömning av elevernas kunskapsutveckling. Eleverna måste, enligt vägledaren och *samordnaren* *"lära sig svenska ordentligt, och det blir inte bra om man hastar"*. *Matin* uppger att lärarna

sagt att han är klar nästa sommar. *Mashadi* säger, utan närmare tidsangivelse, att det är lärarna som bedömer när han är klar med sina ämnen.

Nämndens ordförande berättar att den sommarskola som arrangerades för grundskoleelever och elever vid språkintruktionsprogrammet sommaren 2016, hade beslutats om i nämnden. Detta som en insats att förbättra elevernas kunskapsresultat. Specialpedagogen berättar att han var delaktig i genomförandet av sommarskolan för språkintruktions elever som behöver komma längre i sin språkutveckling i svenska. Eleverna arbetade med språkutvecklande praktiska övningar men hade också, med nivåanpassade läromedel i svenska, övningar i läsförståelse. *Matin* och *Mashadi* berättar att de deltog i sommarskolan.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att utbildningen inte är flexibel utformad och anpassad efter elevernas skiftande förkunskaper och utbildningsbehov, avseende studietakt, omfattning och innehåll.

Huvudmannens plan för utbildningen saknar exempelvis riktlinjer för att ge elever på språkintruktionsprogrammet behörighet för högskoleförberedande gymnasieprogram. Dessutom har skolan organiserat undervisningsgrupper med fastställt innehåll, där eleverna läser vissa ämnen oavsett deras behov och mål med utbildningen. Vidare vilar inte genomförandet av utbildningen på en fortlöpande kartläggning som utgår från ett helhetsperspektiv på elevens skolgång. Exempelvis är skolsköterskan och kuratorn inför och under elevernas studier inte involverade i kartläggningsarbetet.

Det saknas en gemensam syn hos skolpersonalen gällande elevernas möjligheter att så snabbt som möjligt komma vidare mellan undervisningsgrupper eller i utbildningssystemet. Exempel på detta är att elever hänvisas till yrkesprogram när eleverna har som mål att nå yrken som kräver högskoleförberedande gymnasieprogram. Ett annat exempel är att elevernas språkutveckling i svenska begränsar elevernas möjligheter att snabbt komma vidare mellan undervisningsgrupper eller i utbildningssystemet. Dessutom utgår elevens tillgång till studiehandledning på modersmålet och modersmålsundervisning snarare från skolpersonals syn på effekt än på elevers behov av detta.

Sammanfattningsvis organiseras inte utbildningen för den enskilde eleven på ett sådant sätt att det stärker, utan snarare begränsar, dennes möjlighet att så snabbt som möjligt gå vidare i utbildningssystemet eller yrkeslivet.

2. Får eleverna studie- och yrkesvägledning som en integrerad del av deras utbildning, så att de stöds och vägleds inför deras framtida utbildnings- och yrkesval?

Frågeställningen fokuserar på om eleverna får studie- och yrkesvägledning av skolpersonalen som en integrerad del av deras utbildning, så att de får kunskap om och kan göra medvetna och självständiga val om sin studie- och yrkesinriktning. Det handlar alltså om att personalen på skolan ska informera och ge eleverna vägledning inför de val av kurser som erbjuds, om möjligheterna till fortsatta studier i och utanför gymnasieskolan och om framtida yrkesval och att den studie- och yrkesvägledning som eleverna får är en integrerad del av deras utbildning. En del av detta vägledningsarbete handlar också om att ge eleverna stöd i att formulera mål för sina studier. Vidare handlar det om att eleverna ska öka förmåga till studieplanering och att ta ställning till sin studie- och yrkesinriktning. Forskning visar på vikten av ett nära samarbete med omgivande samhälle för att utveckla utbildningen och dess kvalitet.²

Personal

För att täcka elevernas behov av vägledning inför val av utbildning och yrkesverksamhet har eleverna vid språkin introduktionsprogrammet, enligt uppgifter från rektorn, tillgång till studie- och yrkesvägledare varje dag i skolveckan. Såväl företrädare för huvudman som rektorn uppger att elevernas behov av studie- och yrkesvägledning inför framtida studier och yrkesval därmed är täckt.

Studie- och yrkesvägledaren uppger att hon presenterat sig, sitt uppdrag och sin kompetens i undervisningsgrupperna.

Vägledning

Rektorn uppger inför granskningen att studie- och yrkesvägledaren medverkar i alla möten som rör elevernas utbildning. De kort- och långsiktiga mål som finns angivna i elevens individuella studieplan är, enligt rektorn, vägledande under hela elevens utbildning vid språkin introduktionsprogrammet. Rektorn berättar vid intervjutillfället att studie- och yrkesvägledning är viktig för exempelvis *Matin* och *Mashadi* eftersom *"De här eleverna vill ju inte gå på våra program", så de kommer ju inte vara kvar här*".

² Redovisning av plan för genomförande av insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända elever och vid behov elever med annat modersmål än svenska, Regeringsuppdrag 2015 (Dnr 2015:779), Skolverket

Skolinspektionen konstaterar att det i redovisade studieplaner finns anteckningar från möten mellan eleverna *Matin* och *Mashadi* och studie- och yrkesvägledaren.

Båda de intervjuade eleverna uppger att studie- och vägledaren finns på skolan varje dag och att de träffat henne för vägledning för sina framtida studier och yrkesval vid flera tillfällen.

Skolinspektionen vill hänvisa till vad som framkommer tidigare i rapporten om utbildningens flexibilitet. *Matin* och *Mashadis* mål kräver studier vid högskoleförberedande gymnasieprogram samtidigt som studie- och yrkesvägledaren och *samordnaren* har tankar om att vägleda de båda eleverna till studier vid yrkesprogram.

Medvetna och självständiga val

Matin har som mål att bli läkare och redogör vid intervjutillfället tydligt och konkret för vilka naturvetenskapliga ämnen, gymnasieprogram och universitetsstudier som krävs för att nå detta. *Matins* lärare är dock tveksamma till om han förstår vad som krävs för att bli läkare.

Mashadi har som mål att bli byggingenjör och uppger att han haft bra möten med studie- vägledaren om exempelvis vilka ämnen han behöver studera för att nå sitt mål. *Mashadis* lärare uppger att den här eleven är målmedveten, men behöver vägledning för att nå sitt mål att bli byggingenjör.

Studie- och yrkesvägledaren berättar att de här båda eleverna bör kunna göra självständiga och medvetna val inför framtida studier och yrkesval.

Integrerad del av utbildningen

Det finns, enligt rektorn, fungerande former för samverkan mellan lärare vid språkintruktionsprogrammet och studie- och yrkesvägledare. Samverkan sker vid lärarnas arbetslagsmöten, vilket bekräftas av lärare och vägledare. Om något inte fungerar i en elevs utbildningssituation, eller om lärare inte kunnat svara på frågor från elever om studier och yrkesval, så tas detta upp vid arbetslagsmöten, vilket framkommer i såväl intervjuer med lärare som med studie och yrkesvägledaren.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att eleverna ges studie- och yrkesvägledning som en integrerad del av deras utbildning, så att de stöds och vägleds inför deras framtida utbildnings- och yrkesval.

3. Bedriver elevhälsan ett hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande elevhälsoarbete i nära samarbete med skolans övriga personal?

Frågeställningen fokuserar på i vilken grad elevhälsan arbetar hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande, och i detta arbete samverkar med övriga personalgrupper på skolenheten. Främst i syfte att stödja elevens utveckling mot målen för utbildningen. Tillgången till elevhälsa bedöms på huvudmannanivå. Frågan om hur elevhälsan arbetar gentemot eleverna bedöms på skolenhetsnivå. Forskning och en identifierad framgångsfaktor pekar på vikten av att det finns samsyn i förhållningssätt där all personal tar ett gemensamt ansvar och att de nyanlända eleverna är hela skolans angelägenhet.³

Tillgång

Elevhälsan vid Malenagymnasiet består, enligt uppgifter från rektorn, av en skolsköterska, en kurator och en specialpedagog. Skolpsykolog och skolläkare avropas vid behov. Studie- och yrkesvägledare är kopplad till elevhälsan.

Rektorn uppger vid intervjutillfället att skolsköterskan *"ligger väldigt efter med vaccinationer och dokumentation"* så rektor har låtit skolsköterskan fokusera på de arbetsuppgifterna. Skolsköterskan behöver därför, enligt rektorn, inte delta i elevhälsoteamets (EHT) möten. Vidare uppger rektorn att språkintrouktionseleverna har kunskap om att det finns en skolsköterska, men att eleverna nog inte vet att det finns en kurator på skolan.

De av elevhälsans funktioner som är med vid intervjutillfället är skolans specialpedagog och kurator. Vid granskningstillfället framkommer att specialpedagogen är känd i verksamheten, men att kuratorn ännu inte mött samtliga elever för att presentera sig och sin kompetens. När det gäller elevers behov av psykologisk kompetens ska detta behov, enligt elevhälsans representanter och lärare, tillfredsställas först efter överenskommelse mellan *samordnaren* och rektorn. Lärarna har, enligt egna utsagor, inte informerat språkintrouktionseleverna om tillgång till elevhälsan och dess olika kompetenser.

Ingen av de båda eleverna som deltar i granskningen känner till att elevhälsans kompetenser finns eller ska finnas att tillgå vid skolan. Vid intervju med *Matin* respektive *Mashadi* uppges att de istället tar hjälp av god man för att externt komma i kontakt med motsvarande elevhälsans kompetenser.

³ Redovisning av plan för genomförande av insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända elever och vid behov elever med annat modersmål än svenska, Regeringsuppdrag 2015 (Dnr 2015:779), Skolverket

Förvaltningschefen uppger att han ifrågasatt om tillgången till skolpsykolog och skolläkare är tillräcklig vid språkintruktionsprogrammet, men fått svar av rektorn att tillgången är tillräcklig. Nämndens ordförande är vid intervjutillfället av uppfattningen att elevhälsan vid språkintruktionsprogrammet är tillräckligt dimensionerad.

Hälsofrämjande arbete

Rektorn berättar att skolsköterskan *"ligger efter med arbetet"* och att *Matin* och *Mashadi* därför ännu inte haft för hälsosamtal i samband med hälsobesök hos skolsköterskan. Detta bekräftas av de båda eleverna.

Rektorn berättar också att eleverna vid språkintruktionsprogrammet omfattas av skolans arbete med normer och värden, i hur *"vi bemöter varandra"*. Rektorn uppger att elevhälsan varit delaktig i detta arbete, vilket bekräftas av specialpedagogen. Intervjuade lärare berättar att hälsofrämjande arbete för språkintruktions elever *"görs på boendet"* och inte i skolan.

Förebyggande arbete

Rektorn berättar vid intervjutillfället att språkintruktions eleverna ännu inte omfattas av elevhälsans förebyggande arbete, vilket bekräftas i intervjuer med de båda eleverna som följs i granskningen. Rektorn har efter skolbesöket i mail redovisat underlag [resultat av enkätundersökning för elever på språkintruktionsprogrammet] för EHT:s *"arbete och förebyggande arbete"*. Rektorn har inte gett konkreta exempel på elevhälsans förebyggande insatser som ett resultat av enkätundersökningen.

Kuratorn berättar vid intervjutillfället att han *"rör sig i lokalerna, för att möta eleverna innan de mår dåligt"*.

Åtgärdande arbete

Rektorn berättar, utan att ge konkreta exempel, att elevhälsans åtgärdande arbete mest är inriktat mot elevers inlärningsproblematik. Specialpedagogen berättar att han arbetar med anpassad undervisning för enskilda elever som behöver utmanas eller få stöd i sin undervisning. Elevhälsans representanter berättar att det finns åtgärdande arbete på individnivå, men inte systematiskt på skolenivå.

Elevhälsans samarbete med skolans personal

Rektorn berättar att det finns organiserade förutsättningar för samarbete mellan elevhälsan och skolans personal vid arbetslagsmöten. Rektorn berättar att specialpedagogen regelbundet är med vid sådana möten, men ännu inte skolsköterskan och kuratorn. Detta bekräftas av specialpedagogen och kuratorn.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att elevhälsans hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande elevhälsoarbete inte bedrivs i nära samarbete med skolenhetens övriga personal.

Enstaka delar av elevhälsans kompetenser har dock varit delaktig i skolans värdegrundarbete och det finns fungerande samarbete mellan delar av elevhälsans kompetenser och övrig skolpersonal.

Syfte och frågeställningar

Syftet är att granska om elevernas utbildningsbehov på språkinträdning till godoses, och om eleverna på detta program får stöd och vägledning under sin utbildning och inför fortsatta studier och yrkesliv.

För att uppfylla detta syfte ska följande frågeställningar besvaras:

- 1) Utformas utbildningen så att den är flexibel och anpassas efter elevernas skiftande förkunskaper och utbildningsbehov, med avseende på studietakt, omfattning och innehåll?
- 2) Får eleverna studie- och yrkesvägledning som en integrerad del av deras utbildning, så att de stöds och vägleds inför deras framtida utbildnings- och yrkesval?
- 3) Bedriver elevhälsan ett hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande elevhälsoarbete i nära samarbete med skolans övriga personal?

Metod och material

Granskningsdesignen utgår från två elevers skolsituation på språkinträdningensprogrammet. Information till granskningen samlas in genom dokumentstudier i form av verksamhetsredogörelse och annan dokumentation från skolenheten som belyser arbetet inom språkinträdningensprogrammet. Dokumentstudier kompletteras med intervjuer med elever, pedagoger, elevhälsa, handledare, studie- och yrkesvägledare, rektor samt representanter för huvudmannen.

Skolinspektionen har inför granskningsbesöket begärt att få ta del av den dokumentation som finns kring eleverna i form av plan för utbildningen, individuell studieplan samt underlag av bedömningar av elevens kunskaper för upprättande av planen samt elevernas schema. Skolinspektionen har också begärt få in dokumentation av gymnasieenhetens systematiska kvalitetsarbete avseende språkinträdningensprogrammet samt eventuell information avseende språkinträdningensprogrammet på skolan som kan vara av vikt för granskningen.